
Utredning gällande införandet av interkommunal ersättning för studier utomlands på gymnasienivå

Sammanfattning

Vid utredning har det framkommit att SKR avråder sina medlemmar att betala IKE vid utlandsstudier, med hänvisning till 2 kap 1§ Kommunallagen. Denna anger att kommuner och regioner själva får ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller regionens område eller deras medlemmar. 2§ i samma lag anger samtidigt att kommuner och regioner inte får ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, en annan region eller någon annan ska ha hand om.

När det gäller elever som studerar utomlands på svenska skolor är detta en fråga för staten, då regeringen fattar beslut om vilka utlandsskolor som får finnas med tillhörande finansiering genom statsbidrag.

Utredningen ger sammantaget stöd för att en kommun inte handhar ärenden för elever som väljer att studera i en utlandsskola och därför rekommenderas nämnden att fatta beslutet att inte betala en elevavgift motsvarande den interkommunala ersättningen för en elev som önskar studera vid en svensk utlandsskola.

Inledning

Kultur- och folkhälsokontoret har genomfört en utredning gällande införandet av interkommunal ersättning för studier utomlands på gymnasienivå.

Utredningen baserar sig på en omvärldsanalys, en genomgång av det rättsliga läget och i övrigt tagit beaktande av ställningstaganden gjorda av myndigheter, organisationer och andra kommuner.

Bakgrund

Frågan om möjligheten för gymnasieelever bosatta i Sverige och möjligheten för dessa att studera på en svensk utlandsskola har aktualiserats i Hylte kommun och behöver därför belysas.

Enligt 29 kap. 7 § Skollagen (2010:800) så ska en utlandssvensk elev avses vars vårdnadshavare stadigvarande vistas i utlandet och av vilka minst en är svensk medborgare.¹

Enligt 1 § i Förordningen (1994:519) om statsbidrag till utbildning av utlandssvenska barn och ungdomar stadgas att ”denna förordning innehåller bestämmelser om statsbidrag so lämnas för att bereda utlandssvenska barn och ungdomar – utbildning som motsvarar

¹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800 (läst 2021-04-26)

förskoleklassen, grundskolan och, så långt det är möjligt, gymnasieskolan, eller – undervisning i svenska och om Sverige, om de går i en utländsk skola.”²

Det finns idag inget regelverk eller lag som reglerar möjligheten för en elev bosatt i Sverige att studera på en svensk utlandsskola. Mer om det rättsliga läget finns under rubriken ”Rättsliga läget”.

Omvärldsanalys

Inom Hallands län så erbjuder i dagsläget Kungsbacka, Varberg och Halmstad sina kommunmedlemmar möjligheten att studera utomlands på gymnasieskolor, och då också betala den interkommunala avgiften. Kostnader som går därutöver betalar ingen kommun, däribland kost och logi, transportresor med mera. Detta har undersökts genom att gå igenom respektive kommuns hemsida och hitta riktlinjer som reglerar elevers rätt till skolpeng vid gymnasiala studier utomlands.

Elever som väljer att studera på svenska utlandsskolor får själva stå för avgiften vad gäller ansökan till utlandsskolan, kost och logi, transportresor mellan Sverige och skolan, transportresor i staden man studerar i samt den överskjutande delen efter att den interkommunala ersättningen är betald.

Samtliga kommuner i länet som erbjuder denna möjlighet har också som krav att endast ersätta utlandsskolor som står under Skolinspektionens tillsyn och som följs upp av Skolverket. Vidare erbjuder Varbergs kommun också möjligheten att elev får med sig interkommunal ersättning även till annan skola än den som står under Skolinspektionens tillsyn. För att detta ska ske måste eleven kunna styrka via Universitets- och Högskolerådet (UHR) att utbildningen ger behörighet till svensk högskola/universitet.³

För elever som önskar ta del av studiehjälp, exempelvis studiebidrag och inackorderingstillägg, ska göra detta via CSN (undantag för detta är Halmstad, som erbjuder inackorderingsstöd till sina egna kommunmedlemmar). Detta då de svenska utlandsskolorna i sammanhanget bör ses som fristående skolor. Det som kan påverka elevens rätt att studera på svensk utlandsskola är vid studier utanför EU/EES och Schweiz, där Svenska Skolan i London numera inte ingår.⁴

Rättsliga läget

I SKR:s handbok för gymnasieantagning 2021-2022⁵ anges att det inte föreligger någon skyldighet för hemkommuner att betala bidrag till skolor utomlands för elever folkbokförda i Sverige. Det finns inte heller en skyldighet att betala bidrag för dagliga resor eller att ge stöd till inackordering när eleven vistas och studerar utomlands. SKR menar i sin skrift att ”svenska skolor i utlandet är avsedda för svenska barn/elever som bor utomlands.”.

² https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-1994519-om-statsbidrag-till_sfs-1994-519 (läst 2021-04-26)

³

<https://www.varberg.se/download/18.7f0d592160465da1ca9e1e7/1513598861722/Riktlinjer%20g%C3%A4llande%20r%C3%A4tt%20till%20skolpeng%20vid%20utlandsstudier.PDF> (läst 2021-04-26)

⁴ <https://www.csn.se/bidrag-och-lan/studiestod/gymnasiestudier-utanfor-sverige.html#brevit> (läst 2021-04-26)

⁵ <https://webbutik.skr.se/bilder/artiklar/pdf/7585-849-4.pdf?issuusal=ignore> , sida 86 (läst 2021-04-26)

Den rättsliga bedömning man får göra är om denna typ av ansökningar går att godkänna, är att se till 2 kap. 1-3 §§ kommunallagen (2017:725). 1 § Denna anger att kommuner och regioner själva får ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller regionens område eller deras medlemmar. 2 § i samma lag anger samtidigt att kommuner och regioner inte får ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, en annan region eller någon annan ska ha hand om.

Därutöver framkommer det att staten har ansvaret för svenska utlandsskolor enligt förordningen (1994:519) om statsbidrag till utbildning av utlandssvenska barn och ungdomar⁶.

Slutsats

Utredningen ger inte stöd för en kommun att handha ärenden som rör utlandsskolor. En utlandsskola är avsedd för utlandssvenska elever och en svensk utlandsskola får stöd i form av statsbidrag för varje utlandssvensk elev som påbörjar studier där.

Därför rekommenderas nämnden att fatta beslutet att inte betala en elevavgift motsvarande den interkommunala ersättningen för en elev som önskar studera vid en svensk utlandsskola.

Tobias Stenekull
Gymnasiechef

Alexander Engman
Skoladministratör

⁶ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-1994519-om-statsbidrag-till_sfs-1994-519 (läst 2021-04-26)